

Södertälje kommun

Beslut efter uppföljning för förskoleklass och grundskola

efter tillsyn i Hovsjöskolan
belägen i Södertälje kommun

Uppföljning av tillsyn i Hovsjöskolan

Skolinspektionen genomförde tillsyn av Södertälje kommun under vårterminen 2015. Skolinspektionen fattade den 25 augusti 2015 beslut efter tillsyn för Hovsjöskolan. Skolinspektionen har nu gjort en uppföljning av de brister som framkom i detta beslut. Uppföljningen bygger på en redovisning av vidtagna åtgärder som Södertälje kommun inkom med den 11 december 2015, Skolinspektionens uppföljningsbesök den 14 januari 2016 samt telefonintervjuer med rektorn för Hovsjöskolan den 10-11 mars 2016.

Sammanfattning av avhjälpna brister

Arbetsområde		Typ av ingripande
1. Undervisning och lärande		
	I undervisningen tas hänsyn till varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande.	Brist avhjälp
2. Extra anpassningar och särskilt stöd		
	Ansvariga på skolan utreder elevens behov av särskilt stöd skyndsamt, om det visar sig att det stöd som getts i form av extra anpassningar inte är tillräckligt för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga.	Brist avhjälp
	Visar utredningen att en elev är i behov av särskilt stöd ges eleven sådant stöd på det sätt och i den omfattning som behövs, för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås.	Brist avhjälp
4. Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling		
	Utbildningen utformas så att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero.	Brist avhjälp

Beslut

2016-03-14

3 (11)

Dnr 43-2014:8522

5. Förutsättningar för lärande och trygghet		
	Det bedrivs ett förebyggande värdegrundsarbete för att skapa en miljö som bygger på respekt och delaktighet.	Brist avhjälp

Skolinspektionens avslutar tillsynen avseende de brister som har avhjälpes.

Skolinspektionens beslut

Vid uppföljning av tidigare beslut konstaterar Skolinspektionen att huvudmannen avhjälppt påtalade brister.

Avhjälpta brister i verksamheten

Undervisning och lärande

Skolan ska se till att den ordinarie undervisningen utgår från och genomförs på ett sådant sätt att den främjar elevernas möjligheter att nå de nationella målen och kunskapskraven. I detta ingår att läraren ger eleverna ett aktivt lärarstöd genom att exempelvis genomföra strukturerade lektioner, genomföra undervisningen utifrån tydliga mål och syften och ge eleverna tydliga beskrivningar och förklaringar. Vidare anpassar läraren undervisningen efter elevernas olika förkunskaper, intressen och lärstilar och ger eleverna såväl stöd som stimulans och utmaningar. I detta arbete kan samråd med elevhälsan underlätta. Genom bland annat en varierad, stimulerande och utmanande undervisning, och genom konstruktiv återkoppling, stärker läraren elevernas vilja att lära. För att kunna individanpassa undervisningen och ge eleverna inflytande över denna är det centralt att läraren skaffar sig kunskap om elevernas olika behov och förutsättningar, liksom låter eleverna vara delaktiga i planeringen av undervisningen.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterade i tidigare beslut att Södertälje kommun inte uppfyllde författningskraven avseende att:

- I undervisningen tas hänsyn till varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande. (1 kap. 4 § och 3 kap. 3 § skollagen; Lgr 11, 1. Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.2. Kunskaper)

Det har vid uppföljningen av tillsynen inte framkommit annat än att Södertälje kommun avhjälppt denna brist.

Motivering

Huvudmannen har inkommit med en skriftlig redovisning där det framkommer att Hovsjöskolan har vidtagit åtgärder för att avhjälpa bristen. Av redovisningen framgår bland annat att skolan infört ett tvålärarsystem som ska underlätta ett språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt. Vidare har skolan infört en gemensam lektionsstruktur som ska gälla för alla lärare och i alla klassrum. Enligt redovisningen diskuteras alla elevers resultat av berörda lärare. Vidare framgår att förstelärare och specialpedagog ger stöd och handledning i ledarskap till de lärare som behöver.

Vid uppföljningsbesöket på Hovsjöskolan bekräftar lärare och elever i intervjuer att det nu finns fler vuxna i klassrummen vilket underlättar lärarnas möjligheter att anpassa undervisningen. Exempelvis förekommer att man delar klasser i halvklass eller att en grupp elever får undervisning av en lärare i ett annat klassrum. I intervju med eleverna framkommer att skolan har anställt flera nya lärare under höstterminen 2015, vilket eleverna uttryckte varit positivt.

Skolledningen, som vid besökstillfället hade arbetat en vecka på skolan, planerar att genomföra klassrumsbesök hos samtliga lärare för att se vilka behov av stöd som finns och hur de fortsättningsvis kan stötta lärarna i deras undervisning.

I ett telefonsamtal med rektorn för Hovsjöskolan den 10 mars 2016 framkommer att skolledningen gjort lektionsbesök och haft samtal med ett flertal lärare. Enligt rektorn finns en bra lektionsstruktur och hög delaktighet hos eleverna. Han menar att delaktigheten hos eleverna kan ses som ett mått på att lärarnas anpassningar har fungerat.

Skolinspektionens samlade bedömning är att det sedan tillsynsbeslutet påbörjats ett aktivt arbete för att undervisningen ska anpassas till elevernas behov och intressen och att alla elever ska få den stimulans de behöver för att lära och utvecklas. Skolinspektionen förutsätter att detta arbete bedrivs långsiktigt i syfte att se till att alla elever ska ges förutsättningar att lära och utvecklas, oavsett lärare och ämne.

Mot bakgrund av de uppgifter som redovisats bedömer Skolinspektionen att det vid uppföljningen av tillsynen inte har framkommit annat än att Södertälje kommun avhjälpit bristen inom undervisning och lärande.

Extra anpassningar och särskilt stöd

Skolans lärmiljöer måste anpassas så att de elever som riskerar att inte nå de kunskapskrav som minst ska uppnås får stöd i form av extra anpassningar eller särskilt stöd. Skolan ska utveckla metoder för att stimulera och stödja tills åtgärderna får effekt genom att situationen för den enskilda eleven eller en grupp elever förbättras.

När skolans arbetssätt och arbetsformer inte är tillräckliga för att möta elevens behov ska en analys genomföras av hur skolan kan anpassa lärmiljöerna eller undervisningens innehåll och genomförande. Skolans svårigheter att möta elevens behov kan framkomma till exempel i undervisningen, genom resultat på nationella prov eller genom uppgift från eleven och dess vårdnadshavare. Lärare och elevhälsa ska oftast samråda för att kunna avgöra lämpliga insatser. Eleven och vårdnadshavaren ska vara delaktiga i detta. Det kan också handla om att skolan behöver förbättra sitt arbete med att hjälpa en elev med att planera och strukturera sina studier,

färdighetsträning, specialpedagogiska insatser under en kortare tid, särskilda hjälpmedel eller utrustning och digital teknik med anpassade programvaror eller mer långvariga insatser såsom studiehandledning på modersmål eller regelbundna specialpedagogiska insatser såsom regelbunden kontakt med en speciallärare. Huvudregeln är att särskilt stöd ska ges i elevens ordinarie grupp om inte detta visats vara olämpligt utifrån elevens behov. Insatserna ska utvärderas och korrigeras om de inte haft avsedd effekt.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterade i tidigare beslut att Södertälje kommun inte uppfyllde författningskraven avseende att:

- Ansvariga på skolan utreder elevens behov av särskilt stöd skyndsamt, om det visar sig att det stöd som getts i form av extra anpassningar inte är tillräckligt för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. (3 kap. 8 § skollagen)
- Visar utredningen att en elev är i behov av särskilt stöd ges eleven sådant stöd på det sätt och i den omfattning som behövs, för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. (3 kap. 8–12 §§ skollagen; Lgr 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)

Det har vid uppföljningen av tillsynen inte framkommit annat än att Södertälje kommun avhjälpt denna brist.

Motivering

Huvudmannen har inkommit med en skriftlig redovisning där det framkommer att Hovsjöskolan har vidtagit åtgärder för att avhjälpa bristen. Av redovisningen framgår bland annat att arbetsgången för extra anpassningar till särskilt stöd förtydligats och att det finns en tydlig struktur för dokumentation av elevers extra anpassningar och behov av stöd. Lärarna har också fått mer tid för att dokumentera och följa upp extra anpassningar och genomföra pedagogiska utredningar för elever som kan vara i behov av särskilt stöd. Vidare framgår av redovisningen att skolan i samarbete med Resurscentrum kompetensutvecklat vissa lärare, så kallade modellärare, kring extra anpassningar och särskilt stöd. Modellärarna ska enligt redovisningen sprida sina kunskaper till arbetslagen, vilket sker på arbetslagsmötena varannan vecka.

Vid uppföljningsbesöket på Hovsjöskolan bekräftar eleverna i intervjuer att såväl extra anpassningar som särskilt stöd fungerar bättre. Extra lärare kommer till klassrummen och kan hjälpa eleverna och många elever ger uttryck för att de tycker att de får den hjälp de behöver. I intervjuer med elevhälsan och lärarna bekräftas att skolan genomfört en rad förändringar, exempelvis utökat specialpedagogresursen och sett över elevhälsans organisation och arbetssätt. Elevhälsan uppger att de har sett över rutinerna vad gäller extra anpassningar och särskilt stöd och tydliggjort skillnaden mellan extra anpassningar och särskilt stöd. Dessa förändringar gör att eleverna får mer stöd nu än tidigare. Lärarna ger också uttryck för att rutinerna för extra anpassningar och särskilt stöd nu är kända bland samtliga lärare på skolan och tillämpas av lärarna. Även elevhälsan uppger att medvetenheten om rutinerna har ökat bland lärarna och att lärarna diskuterar extra anpassningar och särskilt stöd i arbetslagen och med elevhälsan. Möjligheten till flera vuxna i klassrummet har enligt lärarna bidragit till ökad studiero och bättre stöd till eleverna.

Vid lektionsobservationerna bekräftas att elever får stöd i form av extra anpassningar och också att specialpedagogen finns med som en extra resurs i olika klasser.

I ett telefonsamtal med rektorn för Hovsjöskolan bekräftar han att eleverna får det stöd de behöver, bland annat för att de nu hittar bättre lösningar att få fram de resurser som behövs.

Skolinspektionens samlade bedömning är att Hovsjöskolan bedriver ett aktivt arbete för att komma tillrätta med bristerna med extra anpassningar och särskilt stöd. Skolan har sedan tillsynsbesöket i april 2015 genomfört en rad åtgärder som såväl lärare och elever menar gjort skillnad för elevernas lärande och möjligheter till stöd. Skolinspektionen förutsätter att Hovsjöskolan och Södertälje kommun fortsätter arbetet med extra anpassning och särskilt stöd samt följer upp och försäkrar sig om att de nya rutinerna och arbetssätten blir etablerade.

Mot bakgrund av de uppgifter som redovisats bedömer Skolinspektionen att det vid uppföljningen av tillsynen inte har framkommit annat än att Södertälje kommun avhjälpit bristerna inom extra anpassningar och särskilt stöd.

Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling

Skolan ska, i det dagliga arbetet, arbeta för att elevernas lärmiljö ska präglas av trygghet och studiero och är fri från kränkande behandling. Skolan ska se till att eleverna kan bedriva sina studier i en lugn miljö där de exempelvis inte störs, hotas eller känner sig otrygga av andra elever. Denna miljö bör inte begränsas till enbart lektionssalar, utan även gälla övriga

studieutrymmen på skolan som exempelvis skolbibliotek, grupprum. Vidare ska skolan genomföra åtgärder för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever vid skolan. Om en enskild elev upplever sig kränkt ska omständigheterna utredas, och i förekommande fall åtgärdas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterade i tidigare beslut att Södertälje kommun inte uppfyllde författningskraven avseende att:

- Utbildningen utformas så att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. (5 kap. 3 § skollagen)

Det har vid uppföljningen av tillsynen inte framkommit annat än att Södertälje kommun avhjälpt denna brist.

Motivering

Huvudmannen har inkommit med en skriftlig redovisning där det framkommer att Hovsjöskolan har vidtagit åtgärder för att avhjälpa bristen.

Av redovisningen framkommer att skolan genomfört flera åtgärder för att ge lärarna bättre förutsättningar att skapa studiero. Införande av tvålärarsystemet och en gemensam lektionsstruktur är två exempel som redovisas. Vidare att lärarna ger varandra kollegial kompetensutveckling kring hur man kan arbeta med att motverka kränkningar. Kurator och skolsköterska har genomfört gruppsamtal i alla klasser kring språkbruk, vilket lärarna sedan har arbetat vidare med under mentorstiden. Vidare anges att matsalen har möblerats om och att det finns en tydlig struktur vid luncherna. Av redovisningen framgår också att skolledning och lärare följer upp och diskuterar studieron varje vecka med utgångspunkt i nuläget och hur studieron förändrats över tid.

Vid Skolinspektionens uppföljningsbesök på Hovsjöskolan bekräftar både lärare och elever i intervjuer att studieron har förbättrats, men att det fortfarande kan vara problem med studieron på vissa lektioner och i vissa klasser. Enligt eleverna är det framför allt när de har vikarier som studieron brister. Införande av en så kallad konsekvenstrappa där läraren bland annat kontaktar föräldrarna när elever inte sköter sig har haft en positiv påverkan enligt såväl elever och elevhälsa. Lärarna uppger att de har fått mer tid för att diskutera med sina lärarkollegor hur studieron ser ut i de olika klasserna och att även eleverna får tycka till hur de upplever studieron. Även organisatoriska förändringar såsom tvålärarsystemet och utökad tillgång till specialpedagogstöd har haft en positiv påverkan på studieron enligt elevhälsan.

Skolinspektionens lektionsobservationer visar att det är studiero på många lektioner, men att det också förekommer lektioner där lärarna misslyckas med att komma tillrätta med enskilda elevers störande uppträdande och skapa studiero för klassen. Enligt skolledningen, som vid besöket arbetat en vecka på skolan, planerar de att genomföra klassrumsbesök hos samtliga lärare och vid behov erbjuda stöd till de lärare och i de klasser där sådana behov finns.

I ett telefonsamtal med rektorn för Hovsjöskolan bekräftar han att de vidtagit åtgärder inom de ämnen där studieron var sämre och att studieron nu blivit mycket bättre. Han menar att det är en lugn skolmiljö på Hovsjöskolan och att han regelbundet följer upp arbetet med studieron med elever och lärare.

Skolinspektionens sammanfattande bedömning är att Hovsjöskolan arbetar aktivt för att det ska råda studiero på lektionerna. Då arbetet med studiero alltid är ett pågående och långsiktigt arbete förutsätter Skolinspektionen att Hovsjöskolan fortsätter sina ansträngningar att försäkra alla elever studiero på lektionerna. Vidare förutsätter Skolinspektionen att såväl Hovsjöskolan som Södertälje kommun följer upp och försäkrar sig om att arbetet med att åstadkomma studiero fortsätter.

Mot bakgrund av de uppgifter som redovisats bedömer Skolinspektionen att det vid uppföljningen av tillsynen inte har framkommit annat än att Södertälje kommun avhjälpit bristerna inom trygghet och studiero.

Förutsättningar för lärande och trygghet

Skolan ska se till att viktiga förutsättningar för elevernas lärande och trygghet är uppfyllda på skolan. Rektorn ska i ett tidigt skede uppmärksamma elever som av ogiltiga skäl inte deltar i skolarbetet, så att eleven så snart som möjligt deltar. Skolan ska bedriva ett aktivt värdegrundsarbete, som innebär att exempelvis grundläggande demokratiska värderingar och mänskliga rättigheter kommer till uttryck i praktisk handling.

Vidare ska lärarna ha kompetens och samverka med varandra, för att genom till exempel erfarenhetsutbyte utveckla skolans undervisning. Centrala stödfunktioner som skolbibliotek, elevhälsa och studie- och yrkesvägledning används aktivt i utbildningen, för att stödja och främja elevernas utveckling mot de nationella målen. Skolan ska således inte bara ha tillgång till dessa funktioner, utan de ska kontinuerligt användas i undervisning och övrig skolverksamhet.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterade i tidigare beslut att Södertälje kommun inte uppfyllde författningskraven avseende att:

- Det bedrivs ett förebyggande värdegrundsarbete för att skapa en miljö som bygger på respekt och delaktighet. (Lgr 11, 1. Skolans värdegrund

och uppdrag, Grundläggande värden, Förståelse och medmänsklighet, God miljö för utveckling och lärande, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.1 Normer och värden)

Det har vid uppföljningen av tillsynen inte framkommit annat än att Södertälje kommun avhjälpt denna brist.

Motivering

Huvudmannen har inkommit med en skriftlig redovisning där det framkommer att Hovsjöskolan har vidtagit åtgärder för att avhjälpa bristen. Av redovisningen framgår bland annat att kurator och skolsköterska genomfört gruppsamtal om språkbruk och kränkningar med eleverna i alla klasser i årskurs 4-9. Vidare framgår att vuxna möter upp de yngre barnen efter rast och att lärare följer med de lite äldre eleverna vid förflyttningar mellan klassrummen. Vidare framgår att skolan har utökat antalet rastvärdar och att elevrådet diskuterar frågan om hårt språkbruk och tar det vidare till klasserna. Enligt redovisningen har åtgärderna medfört att eleverna nu är medvetna om hur språkbruk och skojbråk påverkar trivsel och trygghet för eleverna, vilket också bekräftas av de intervjuer som Skolinspektionen genomförde vid uppföljningsbesöket. Enligt intervjuer med lärare och elever finns en större medvetenhet kring språkbruket. Lärare är numera mer aktiva när det gäller att uppmärksamma språkbruket och även elevorganisationen FAB ("Friends against bullying") är ett stöd när det gäller att motverka kränkningar och arbeta för ett bättre språkbruk och ett mer respektfullt bemötande. Vidare framkommer att skolans ökade samverkan med föräldrar har gett positiva effekter på enskilda elevers beteende och språkbruk.

I intervjuerna med elever och lärare framkommer att medvetenheten om språkbruket och dess konsekvenser har blivit mycket större hos eleverna, vilket har gett påtagliga effekter men att det finns undantag där enskilda elever grovt kränker andra med sitt språkbruk. Skolinspektionen konstaterar att en förändring av elevers språkbruk och beteende kräver flera olika insatser under lång tid för att etablera en ny kultur präglad av trygghet, samhörighet och ömsesidig respekt.

I en telefonintervju den 11 mars 2015 ställde Skolinspektionen frågan om vilka åtgärder som vidtagits för att komma tillrätta med kränkningar av muslimska och mörkhyade elever. Enligt rektorn har problemen med kränkningar av muslimska och mörkhyade elever varit en del av de samtal som kurator och skolsköterska haft med eleverna. De har också genomfört konkreta aktiviteter för att påverka elevernas attityder. Som exempel kan nämnas att de bjudit in muslimska föreningens ordförande till samtal med elever i årskurs 8, vilket

enligt rektorn varit mycket lyckat. De har också skapat ett böne- och kontemplationsrum på skolan som medfört bra diskussioner med eleverna. Enligt rektorn fortsätter de långsiktigt att arbeta i enlighet med sin likabehandlingsplan, då arbete med attityder och värderingar är ett kontinuerligt arbete som måste genomföras på lång sikt.

Enligt Skolinspektionens bedömning pågår ett aktivt arbete med att komma tillrätta med det hårda språkbruket och elevers kränkningar mot varandra vilket hittills visat på goda resultat. Skolinspektionen förutsätter att detta arbete fortsätter så att det hårda språkbruket och andra kränkningar upphör och samvaron mellan såväl elever som elever och lärare i framtiden präglas av respekt och ett gott bemötande.

Mot bakgrund av de uppgifter som redovisats bedömer Skolinspektionen att det vid uppföljningen av tillsynen inte har framkommit annat än att Södertälje kommun avhjälpit denna bristerna avseende förutsättningar för lärande och trygghet.

Skolinspektionen avslutar härmed tillsynen avseende de brister som bedöms som avhjälpna.

På Skolinspektionens vägnar

Tommy Lagergren
Beslutsfattare

Eva Lanteli
Föredragande